

COUR EUROPEENNE DES DROITS DE L'HOMME
EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS

ДРУГА СЕКЦІЯ

СПРАВА “СОЛОВЙОВА проти УКРАЇНИ”

(Заява № 32547/03)

РІШЕННЯ

СТРАСБУРГ

13 грудня 2005 року

*Це рішення стане остаточним за обставин, визначених § 2 статті 44 Конвенції.
Воно може підлягати редакційним виправленням.*

У справі „Соловйова проти України”

Європейський суд з прав людини (друга секція), засідаючи Палатою, до складу якої увійшли:

пан А. Б. Бака (*Mr A. B. Baka*), голова,
пан І. Кабрал Баррето (*Mr I. Cabral Barreto*),
пан К. Юнгвірт (*Mr K. Jungwiert*),
пан В. Буткевич (*Mr V. Butkevych*),
пан М. Угрехелідзе (*Mr M. Ugrekheldze*),
пані Д. Йочене (*Ms D. Jouienè*),
пан Д. Попович (*Mr D. Popovič*), судді,

та пані С. Долле (*Mrs S. Dollü*), секретар секції,
після обговорення в нарадчій кімнаті 22 листопада 2005 року,
вносить таке рішення, що було прийняте того дня:

ПОЦЕДУРА

1. Справа порушена за заявою № 32547/03, поданою проти України до Суду відповідно до статті 34 Конвенції про захист прав і основних свобод людини (далі – Конвенція) громадянкою України, пані Олександрою Іванівною Соловйовою (далі – заявниця), 14 серпня 2003 року.

2. Уряд України (далі – Уряд) представляла його Уповноважений – пані Валерія Лутковська.

3. 15 березня 2005 року Суд вирішив направити заяву на комунікацію Урядові. Відповідно до положень § 3 статті 29 Конвенції Суд вирішив розглядати питання щодо прийнятності та суті заяви одночасно.

ЩОДО ФАКТІВ

I. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

4. Заявниця народилася у 1933 році, проживає у місті Чугуєві Харківської області.

А. Підприємство-боржник

5. Держава володіє 32,67% акцій Відкритого акціонерного товариства „Чугуївська паливна апаратура” (роботодавець заявниці, далі – Товариство), яке відповідно підпадає під дію Закону від 29 листопада 2001 року „Про введення мораторію на примусову реалізацію майна”.

Б. Обставини справи

6. 2 грудня 1999 року комісія з трудових спорів Товариства присудила заявниці 1 216 грн.¹ заборгованості по заробітній платі. Того ж дня комісія видала заявниці посвідчення КТС, яке має силу виконавчого документа. 8 грудня 1999

¹ приблизно 174 Євро

року Державною виконавчою службою міста Чугуєва (далі – ДВС) було порушено виконавче провадження.

7. 12 червня 2002 року Чугуївський міський суд зобов’язав Товариство сплачувати заборгованість із заробітної плати, соціальних виплат і аліментів частинами. Суд мотивував це, *inter alia*, фактичним зупиненням виконавчого провадження через вищевказаний закон про мораторій.

8. У листі від 2 липня 2003 року Харківське міське управління юстиції (далі – Управління) також послалося на цей закон як на перешкоду у стягненні присудженої суми. Однак Управління вказало, що процеси щодо активів Товариства, на які не поширюється дія мораторію (напр. банківські рахунки), мають продовжуватися.

9. Численні виконавчі провадження проти Товариства (включаючи справу заявниці) були ускладнені рішенням Міського суду від 12 червня 2002 року. Тому 30 червня 2002 року і 29 жовтня 2002 року ДВС звернулася до суду з проханням роз’яснити його рішення. Однак роз’яснення, яке дало змогу ДВС виконати стягнення, надійшло тільки після 9 квітня 2003 року.

10. Між липнем 2002 року і лютим 2004 року Господарський суд Харківської області неодноразово порушував справу про банкрутство проти Товариства і виносив постанову про заборону погашення заборгованості. Останнє рішення такого роду було винесене 19 лютого 2004 року.

11. Відповідно до листа Управління від 5 травня 2004 року, стягненню виплат на користь заявниці перешкодили рішення Міського суду від 12 червня 2002 року і справа про банкрутство проти Товариства. Остання неодноразово змушувала ДВС призупинити виконавче провадження (останнє таке призупинення відбулося 16 травня 2003 року і потім було відмінено 16 січня 2004 року).

12. 31 березня 2005 року присуджена сума була виплачена заявниці у повному обсязі.

II. ВІДПОВІДНЕ НАЦІОНАЛЬНЕ ЗАКОНОДАВСТВО

13. Відповідне національне законодавство викладене у рішеннях „*Ромашов проти України*” (заява № 67534/01, п.п. 16-18, 27 липня 2004 року) і „*Трихліб проти України*” (заява № 58312/00, п.п. 25-32, 20 вересня 2005 року).

ЩОДО ПРАВА

I. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ § 1 СТАТТІ 6 КОНВЕНЦІЇ І СТАТТІ 1 ПЕРШОГО ПРОТОКОЛУ

14. Заявниця скаржилася на порушення § 1 статті 6 Конвенції і статті 1 Першого Протоколу, які у відповідних частинах передбачають таке:

Стаття 6 § 1

„Кожен при вирішенні питання щодо його цивільних прав та обов’язків ... має право на справедливий і відкритий розгляд упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом.”

Стаття 1 Першого Протоколу

„Кожна фізична або юридична особа має право мирно володіти своїм майном. (...).

Проте попередні положення жодним чином не обмежують право держави вводити в дію такі закони, які, на її думку, є необхідними для здійснення контролю за користуванням майном відповідно до загальних інтересів або для забезпечення сплати податків чи інших зборів або штрафів.”

А. Щодо прийнятності

1. Заперечення щодо вичерпання національних засобів правового захисту

15. Уряд стверджує, що заявниця не вичерпала всіх національних засобів правового захисту, як того вимагає § 1 статті 35 Конвенції, оскільки вона не оскаржила бездіяльність ДВС у національному суді.

16. Заявниця заперечує це твердження, посилаючись на те, що використання цього національного засобу правового захисту було б безуспішним.

17. Суд зазначає, що протягом періоду, що розглядається, стягненню присуджених виплат перешкождали скоріше законодавчі заходи, ніж неправомірна поведінка ДВС. З цього приводу Суд нагадує свою усталену практику, відповідно до якої, позов про відшкодування шкоди до ДВС не може вважатися ефективним засобом правового захисту, якщо затримка виконання судових рішень виникла з причин, що виходять за межі повноважень ДВС (див., крім багатьох інших, „*Михайленки та інші проти України*”, заява № 35091/02, і наступні, п.п. 38-39, ЄСПЛ 2004-..).

2. Відповідність *ratione personae* (відповідальність Держави)

18. Уряд стверджує, що Товариство є окремою юридичною особою, і відповідно до національного законодавства, Держава не може відповідати за його боргами.

19. Заявниця не погодилася.

20. Суд нагадує, що Держава притягається до відповідальності, якщо у результаті прийняття акту національного законодавства порушуються права і свободи за Конвенцією (див. *Young, James and Webster v. the United Kingdom*, рішення від 13 серпня 1981 року, серія А № 44, с. 20, п. 49). Суд вважає, що у цьому випадку товариство-боржник безсумнівно є державним підприємством у значенні статті 1 Закону „Про введення мораторію на примусову реалізацію майна” (див. „*Сокур проти України*”, заява № 29439/02, п. 18, 26 квітня 2005 року). Як таке, воно підпадає під дію мораторію, який перешкоджає накладенню арешту та продаж майна Товариства. Таким чином, цим підтверджується відповідальність Держави-відповідача за будь-яке порушення Конвенції, яке з цього випливає.

3. Висновок

21. Суд дійшов висновку, що ця заява не є явно необґрунтованими у значенні § 3 статті 35 Конвенції. Він далі зазначає, що вона не є неприйнятною з жодних інших підстав.

Б. Щодо суті

22. Уряд стверджував, що тривале виконання рішення, винесеного на користь заявниці, було спричинене відсутністю майна у боржника, за якого Держава не несе відповідальність, оскільки володіє тільки 32,67% статутного капіталу Товариства. Уряд також зазначив, що ДВС виконала усі необхідні дії для виконання рішення і не може бути відповідальною за жодні затримки. Таким чином, Уряд дійшов висновку, що порушення § 1 статті 6 Конвенції не було.

23. Заявниця не погодилася.

24. Суд спершу зазначає, що рішення комісії з трудових спорів по справі заявниці рівносильне рішенням суду, і Держава несе відповідальність за його невиконання (див. вищевказану справу „*Ромашов проти України*”, п. 41).

25. По-друге, Суд відмічає, що національні органи влади неодноразово підтверджували, що застосування закону про мораторій значно ускладнює виконавче провадження проти Товариства (див. §§ 7 і 8 вище). Він також нагадує свої попередні твердження, що національне законодавство не надає стягувачеві, такому як заявники або ДВС, жодної можливості оскаржити обмеження, накладені мораторієм на примусову реалізацію майна державних підприємств, у разі зловживання або неправильного застосування. Також не має можливості подати позов про відшкодування шкоди в результаті затримки виконання через такі обмеження (див. „*Трихліб проти України*”, № 58312/00, п. 51, 20 вересня 2005 року).

26. По-третє, Суд відмічає, що подальша затримка стягнення присуджених заявниці виплат була спричинена рішенням Міського суду від 12 червня 2002 року, яке суттєво ускладнило будь-які виконавчі провадження проти Товариства. Однак, не зважаючи на неодноразові запити ДВС, суд роз'яснив своє рішення тільки після квітня 2003 року, тим самим надаючи ДВС можливість виконувати свої обов'язки. Суд стверджує, що Уряду не вдалося навести докази для виправдання цієї затримки.

27. По-четверте, Суд зазначає, що справи про банкрутство проти Товариства далі блокували виконання, оскільки господарський суд міг заборонити будь-які стягнення з боржника-суб'єкта банкрутства, і останній був би звільнений від будь-яких санкцій за затримку у виконанні своїх зобов'язань протягом розгляду справи про банкрутство. Суд нагадує, що він уже встановив у вищевказаній справі *Трихліб* (пп. 49-50), що процедура, яка застосовується у подібних випадках, може призвести до порушення § 1 статті 6 Конвенції і статті 1 Першого Протоколу. Суд не бачить підстав для того, щоб дійти іншого висновку у цій справі.

28. Нарешті, Суд відмічає, що рішення від 2 грудня 1999 року залишалося невиконаним до 31 березня 2005 року, тобто протягом періоду більше, ніж п'ять

років і п'ять місяців, і потім було виконане тільки після подання заяви до Уряду-відповідача.

29. Суд вважає, виконання рішення по справі заявниці було затримано без жодної поважної причини, тим самим позбавляючи положення § 1 статті 6 Конвенції і статті 1 Першого Протоколу їх практичної дії.

30. Відповідно, мало місце порушення § 1 статті 6 Конвенції і статті 1 Першого Протоколу.

II. СТВЕРДЖУВАНЕ ПОРУШЕННЯ СТАТТІ 13 КОНВЕНЦІЇ

31. Потім заявниця скаржилася, що у неї не було ефективних засобів правового захисту щодо її скарги відповідно до § 1 статті 6 Конвенції і статті 1 Першого Протоколу. Вона обґрунтовувала свої вимоги статтею 13 Конвенції, яка передбачає таке:

„Кожен, чий права і свободи, викладені в цій Конвенції, порушуються, має право на ефективний засіб правового захисту у відповідному національному органі, навіть якщо таке порушення було вчинене особами, що діяли як офіційні особи.”

32. Уряд стверджує, що заявниця мала можливість оскаржити бездіяльність ліквідаційної комісії в арбітражному суді та оскаржити бездіяльність ДВС до національного суду та вимагати компенсації матеріальної та моральної шкоди.

33. Суд зазначає, що ця скарга пов'язана з розглянутою вище, тому не може бути визнана неприйнятною.

34. Суд посилається на свої міркування (у § 17 вище) по цій справі щодо заперечень Уряду про національні засоби правового захисту. З тієї ж причини Суд робить висновок, що заявниця не мала ефективного національного засобу правового захисту, як того вимагає стаття 13 Конвенції, для відшкодування шкоди, завданої затримкою стягнення присудженого боргу. Відповідно до цього, мало місце порушення цього положення.

III. ЗАСТОСУВАННЯ СТАТТІ 41 КОНВЕНЦІЇ

35. Стаття 41 Конвенції передбачає:

„Якщо Суд визнає факт порушення Конвенції або протоколів до неї і якщо внутрішнє право відповідної Високої Договірної Сторони передбачає лише часткову компенсацію, Суд, у разі необхідності, надає потерпілій стороні справедливую сатисфакцію.”

A. Шкода

36. Заявниця вимагає 6 000 грн.¹ для відшкодування моральної шкоди.

37. Уряд зазначив, що заявниця не зазнала жодної моральної шкоди, яка б підлягала грошовому відшкодуванню.

¹ приблизно 1 000 ЄВРО.

38. Суд вважає, що внаслідок зазначених порушень заявниця зазнала моральної шкоди, яку не можна компенсувати тільки визнанням порушення рішенням Суду. Здійснюючі свою оцінку на засадах справедливості відповідно до статті 41 Конвенції, Суд повністю задовольняє вимоги заявниці, тобто присуджує на її користь 1 000 ЄВРО.

Б. Судові витрати

39. Заявниця не подала жодних вимог з цього приводу впродовж встановленого періоду часу; тому Суд не призначає відшкодування судових витрат.

В. Пеня

40. Суд вважає, що пеня, яка нараховуватиметься у разі несвоєчасної сплати, дорівнює граничній позичковій ставці Європейського центрального банку плюс три відсоткові пункти.

З ЦИХ ПІДСТАВ СУД ОДНОГОЛОСНО

1. *Визнає* заяву прийнятною;
2. *Встановлює*, що мало місце порушення § 1 статті 6 Конвенції;
3. *Встановлює*, що мало місце порушення статті 1 Першого Протоколу Конвенції;
4. *Встановлює*, що мало місце порушення статті 13 Конвенції;
5. *Встановлює*,
 - (а) що протягом трьох місяців від дати, коли рішення стане остаточним згідно з § 2 статті 44 Конвенції, держава-відповідач повинна сплатити заявниці в українських гривнях за курсом на день здійснення платежу 1 000 (одну тисячу) ЄВРО компенсації моральної шкоди, а також будь який податок, який може підлягати сплаті із зазначеної суми;
 - (б) після сплину вищезазначених трьох місяців і до остаточного розрахунку на названу суму нараховуватиметься простий відсоток (*simple interest*) у розмірі граничної позичкової ставки Європейського центрального банку, що діятиме в період несплати, плюс три відсоткові пункти.

Вчинено англійською мовою та повідомлено письмово 13 грудня 2005 року відповідно до Правил 77 §§ 2 і 3 Регламенту Суду.

[ПІДПИС]

С. ДОЛЛЄ
Секретар

[ПІДПИС]

А. Б. БАКА
Голова